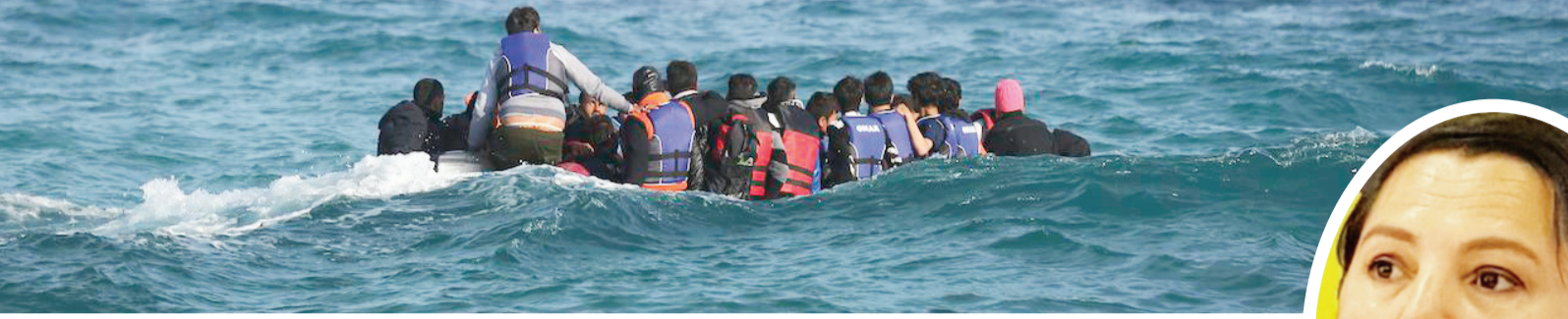

Derin sulara kaybolan umutlar

● Döne GÜZEL

Günümüz dünyasının en büyük trajedilerinden biri olan mültecilerin ölümle dansı devam ediyor. Hegemonik güçlerin paylaşım savaşları, ülkeleri cehenneme çeviren mültecilerin koşullarını gün geçtikçe biraz daha zorlaştırıyor. Örneğin 7 yıllık Suriye savaşının mültecilik bilançosu milyonlarca ifade edilmekte. Fiziki ölümden kaçarken kendilerini kültürel dejenerasyon ile karşı karşıya bulan mülteciler; derin sulara can veriyor, tırların arkasında nefessiz kalıyorlar. Savaştan ka-

çarken kendilerini sessiz bir savaşın içinde bulan mülteciler, büyük umutla geldikleri Avrupa ülkelerinde ise dilencilğe, uyuşturucuya ve fuhuşa sürükleniyor. Veya en kötü standartlarda çalıştırılıyor, açıkla terbiye edilmeye çalışılıyorlar...

Mültecilerin yaşadığı bu örtük dramı AVEG-Kon temsilcisi Şafak Arabacı ile değerlendirdik. Mültecilerin yollarda yaşadıklarını, hayal kırıklıklarını ve geride bıraktıklarını irdeledik. Yine Avrupa'da giderek sertleşen yasaları, konuyla ilgili nelerin yapıldığını ve yapılacağını konuştuk.

Mülteciler günümüzün kanayan yaralarının biri. Suriye, Nijerya, Afganistan, Irak derken yüzbinlerce mülteci yönünü Avrupa'ya verdi. Özellikle de Suriye'deki iç savaşın kızışması akabinde mülteci statüsüne düşen yüzbinlerce vatandaşın Avrupa sınırlarına dayanması 'kırmızı alarm' verdi. Bu yoğun akış ve mültecilik meselesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Türkiye ve Avrupa'da bulunan mültecilerin durumu nedir?

Türkiye'de milyonlarca mülteci var ve yaşadıkları sorunlar maalesef çok ağır boyutlarda. Mülteciler Türkiye'nin dört bir yanına dağılmış. Kimileri devletin kontrolündeki kamplarda kalıyor. Ama uluslararası hukuk kurallarında yoksun yaşamak zorunda kalıyor. Kürt olanlara açıktan asimilasyon politikaları uygulanıyor, yani kimiksizleştirilmeye çalışılıyorlar. Tecavüz, şiddet, fuhuş, tehdit, paralarına el koyma gibi insanlık dışı uygulamalar da sistematik olarak yaşanıyor.

Avrupa'yı daha iyi bir yaşam için tercih eden mültecilere gelince... İnsan tacirlerinin elinde. Hiçbir güvenliği olmayan botlara istiflenerek yola çıkıyorlar. Binlerce göçmen Akdeniz'in derin sularına gömülmeye devam ediyor. Bu korkunç ölümlerin yaşanmaması için AB kılını bile kıpırdatmıyor. Hatta bazı ülkeler, "Canlarını kurtarırsak daha çok insanın gelmesini teşvik etmiş oluruz" diyerek açıktan önlem alınmasına karşı çıkıyorlar. Bu da daha fazla ölüm, tecavüz ve şiddet anlamına geliyor.

Oysa Ortadoğu'daki mülteciliğin nedeni olan savaş ve kaosta Batılı ve bölge devletlerinin rolü çok büyük?

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya çapındaki en büyük mülteci krizi bu dönemde yaşanıyor. Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği, dünya genelinde savaş nedeniyle evini terk etmek zorunda kalanların sayısının şimdiye kadarki en yüksek seviyeye ulaştığını açıkladı. Emperyalistlerin bitmek bilmeyen kar hırsları, hegemonya savaşı, kısacası pastadan en büyük payı kapma telaşları sürüyor. Bu başta Ortadoğu olmak üzere yerkürenin tüm coğrafyalarında halklarımıza yoksulluk, şiddet ve savaş faturası olarak dönüyor. Adı konmamış bir dünya savaşı yaşanıyor.

ABD, Rusya ve batılı emperyalistler özellikle Ortadoğu topraklarını cehenneme çevirdiler. Büyük silah şirketlerinin iştahını kabartan, onyıllardır süren çatışma ve savaş, devletlerin milyon dolarlık savaş mühimmatı anlaşmaları, onbinlerce insanın ölümüne ve trajedisine neden olmaya devam ediyor. Son yılların en ağır savaş gerçeğiyle yüz yüze kalan Ortadoğu halkları, özellikle de kadın ve çocuklar savaşın yıkıcı sonuçlarından kurtulmak için kendi topraklarını terk etmek zorunda kalıyorlar.

Hegemon güçlerin Suriye müdahalesi ve yine kimi ülkelerdeki iç savaşların kıskırttığı mültecilik nasıl bir tablo açığa çıkarttı?

Evinden, topraklarından ayrılmak zorunda

Mülteci kadınlar hem sığınma öncesi, hem de sığındıkları ülkelerde en çok cinsiyete dayalı şiddete maruz kalıyorlar. Bu sebepten ötürü kadınların durumu genel olarak "mülteci" kavramından, "kadın mülteciler" olarak ayrı ele alınmalıdır. Çünkü geldikleri ülkelerde barbar çetelerin her türlü şiddetine maruz kalan kadınların yaşadığı ağır psikolojik travma, demokrasinin beşiği olduğunu iddia eden gelişmiş emperyalist ülkelerde de farklı biçimlerde devam ediyor.

kalan Suriyeliler'in yarısı ülke içinde, diğer yarısı ise komşu ülkelere, Avrupa'ya ve Kuzey Amerika'ya göç etti. 2017 yılı sonu itibarıyla en çok Suriyeli mültecinin Ortadoğu ülkelerinde bulunduğu, 1 milyon Suriyeli'nin de Avrupa'da olduğu açıklandı.

Bazı araştırma şirketlerinin verilerine göre, 7 yıldır süren Suriye iç savaşı sonucu 13 milyon Suriye vatandaşını evini terk etti. Bu rakam son on yıllarda görülen en büyük göç hareketi.

● Yerinden olan Suriyeliler'in 6 milyonu yani yarısını yakın ülke içersinde yer değiştirdi.

● 5 milyona yakın Suriyeli ise komşu ülkelerde yaşıyor. 3 milyonluk mülteci akışı ile Türkiye en çok Suriyeli'nin yaşadığı ülke konumunda. Komşu ülkelere giden Suriyeli mülteciler nüfusun yüzde 41'ini oluşturuyor.

● Bir milyon mülteciye ise Avrupa kapılarını açmış. Almanya'da 550 bin civarında Suriyeli mülteci olduğu söyleniyor.

Bu rakamlar içerisinde kadın ve çocuklar özel bir noktada duruyor, zira geçirdikleri tüm mültecilik evrelerinin en ağır faturasını onlar yaşıyor, ne dersiniz?

Birleşmiş Milletler'e göre dünyadaki mülteci nüfusun %70'ini kadınlar ve çocuklar oluşturuyor.

Mülteci kadınlar hem sığınma öncesi, hem de sığındıkları ülkelerde en çok cinsiyete dayalı şiddete maruz kalıyorlar. Bu sebepten ötürü kadınların durumu genel olarak "mülteci" kavramından, "kadın mülteciler" olarak ayrı ele alınmalıdır. Çünkü geldikleri ülkelerde barbar çetelerin her türlü şiddetine maruz kalan kadınların yaşadığı ağır psikolojik travma, demokrasinin beşiği olduğunu iddia eden gelişmiş emperyalist ülkelerde de farklı biçimlerde devam ediyor.

Avrupa Polis Örgütü Europol, mülteci akınından sonra 10 binin üzerinde göçmen çocuğunun AB ülkelerine geldikten sonra kaybolduğunu açıkladı. Europol'ün istihbarat birimi, "Binlerce çocuğun geldikleri Avrupa ülkelerinde kayıtlarını yaptırdıktan sonra izlerini kayb ettiklerini" söylüyor. Bu çocukların akibetinin sorumlusu Av-

rupa devletleridir. Bu korkunç skandalın araştırılması ve özellikle organ mafyası, seks köleliği, zorla çalıştırma ve insan ticareti yapan çetelerin eline düşme ihtimalinin engellenmesi gerekiyor. AB'nin bir an önce harekete geçmesi gerekiyor. Risk grupları (çocuk, kadın, engelli ve yaşlılar) bu tür olumsuzlukların açık hedefi durumundadır.

Milyonlarca insanın kirli çıkarları uğruna yerinden yurdundan olmasına çokça katkı sunan emperyalist Avrupa devletleridir. Dolayısıyla daha güvenli bir yaşam için buraya gelen insanların tüm temel insani haklarını AB sağlamakla yükümlüdür. İnsanların ülkelerinin yıkılmasına, yaşamlarının talan edilmesine ve her şeylerini kaybetmelerine doğrudan veya dolaylı sebep olanlar göç akınında payı yokmuş gibi, masumlar gibi "biz sizi burada istemiyoruz, ülkenize dönmün" deme hakkına sahip olamazlar.

Mültecilere ilişkin birçok ülkede yasalar giderek sertleşiyor. Buna paralel olarak mültecilere saldırılar da arttı. Tüm bunlara bir de mültecilerin zorlu kamp/yerleşte koşullarını da eklersek neler belirtilebilir?

Avrupa sağ partileri son yıllarda Avrupa ülkelerinde göçmenlere karşı olan politikaları ana ilkelere haline getirdi. Buna paralel oy oranları da sürekli yükseliyor. Avrupa kamuoyunda "Mülteci/göçmen istemiyoruz" söylemi devletlerin örtük irfı, iki yüzü politikalarından bağımsız ele alınamaz. Avrupa halkları; göçmenleri kendi ülke ve yaşamları için kriminal, dini, kültürel ve refah düzeylerini düşürecek bir tehdit olarak algılıyor.

Bunda hükümetlerin küçümsenemez bir payı var. Avrupa ülkelerine gelen milyonlarca göçmen/mülteci zorunlu bir tercih yapıyor. Evleri, işleri, hayatları yok edilmiş; toprakları işgal ve talan edilmiş milyonlarca insan Avrupa'ya, yeniden hayata başlayabilmenin olasılığıyla geliyorlar. Akan kanda, yaşanan zulümde, tecavüz ve kıyımda Avrupalı devletlerin payı var. Sattıkları silahlar, çetelere ve Türk devletine verdikleri siyasal destekle bu tablonun direk sorumlusu olan emperyalist devletlerin mülteci akınına karşı çaresizmiş gibi davranmaları ahlaksızlıktır. Mağdur olan onlar değil, onların yürüttüğü savaşlar sonucu her şeylerini kaybeden halklarımızdır.

Mültecilerin barınma, sağlık, ulaşım ve hatta hayatta kalabilme gibi temel sorunlarına tanıklık ediyoruz. Bu sorunlardan tartışmasız en çok kadınlar etkileniyor. Mülteci kamplarında banyo, yemek, hijyen ve sağlık sorunları çözülemeyecek sorunlar değil. Bu sorunlar yıldırma politikasından dolayı yaşanıyor.

Mülteci kadınların sorunu bunlarla da bitmiyor elbette... Terk etmek zorunda kaldıkları topraklardan, geldikleri ülkelere kadar uzanan yolda cinsel, fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete uğruyorlar.

Peki bu 'yıldırma, yıpratma, istismar etme' politikalarına karşı herhangi bir girişim veya mücadeleden bahsetmek mümkün mü? Kadın örgütleri bu yakıcı soruna ne kadar müdahil? Neticede mültecilik bir haktır, Bu hakkın savunulması için neler yapılabilir?

Mültecilerin/göçmenlerin insan onuruna yakışır bir hayat sürmeleri için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulanması gerekiyor. Bunun için, başta Türkiye ve Kürdistan'daki kadın örgütleri ortak, etkili bir çalışmayla kamuoyu yaratılmalıdır.

Avrupa ülkelerine gelirken yol boyunca tacize veya tecavüze maruz kalan kadın ve çocukların sayısı ürkütücü boyutta. Mülteci kadınlar iltica talebinde buldukları ülkelere de tacize uğruyorlar. Örneğin 22 yaşında bir Iraklı kadın Uluslararası Af Örgütü'ne, Almanya'da olduğu sırada üniformalı bir güvenlik görevlisinin kendisiyle biraz yalnız zaman geçirmesi karşılığında kıyafet vermeyi teklif ettiğini belirtmiş. Bu örnek kadınların kamplarda yaşadığı sorunlardan belki de en hafifi.

İnsan kaçakçılarının istismar ve tacizlerini engellemenin en iyi yolu, AB'nin güvenli ve yasal yollardan mültecilerin geçişine izin vermesiyle mümkün olur. Ayrıca mülteci kamplarının her türlü sorunlarının giderilmesi ve daha iyi yaşam koşulları için de, insan hakları kurumları ve kadın örgütlerinin katılımı sağlamak ve mücadele etmek yani müdahil olmak gerekiyor. Yine kadın ve çocukların güvenli bir ortamda yaşayabilmeleri için yasalarda gerekli tanımlamaların yapılması şart.

Her insanın kaliteli bir eğitim ve sağlık hizmeti alma hakkı var. Mültecilerin eğitim, barınma, oturma, sağlık, güvenlik ve özgürce doğuşa hakkı için başta kadın örgütleri olmak üzere demokratik yerli ve göçmen örgütleri kararlı ve etkili bir mücadele yürütmelidir.

Kadın hareketlerinin, mülteci kadınların yaşadığı bu sorunlara karşı kayıtsız kalmamaları onların varlık nedenlerinden biridir. Yapılan eylemler, yürütülen kampanyalar var elbette ama bunlar yeterli değil. İnsana yakışır bir yaşam için mücadeleyi büyütme gerekir.

